

مدل‌یابی رضایت تحصیلی از روی شش عاملی شخصیت هگزاکو و سبک زندگی با میانجی‌گری انگیزه پیشرفت در دانشجویان دانشگاه آزاد اسلامی واحد رودهن

تاریخ دریافت: ۱۴۰۲/۱۰/۱۰ - تاریخ پذیرش: ۱۴۰۳/۰۳/۲۷

خلاصه

مقدمه: پژوهش حاضر با هدف تعیین برازش مدل ساختاری رضایت تحصیلی از روی شش عاملی شخصیت هگزاکو و سبک زندگی با میانجی‌گری انگیزه پیشرفت در دانشجویان انجام گرفت.

روش کار: جامعه این مطالعه، دانشجویان دانشگاه آزاد اسلامی واحد رودهن در سال تحصیلی ۱۴۰۱-۱۴۰۲ بودند. با استفاده از روش نمونه‌گیری تصادفی ۳۱۵ نفر انتخاب شدند. ابزار گردآوری داده‌ها آزمون انگیزه پیشرفت هرمنس (۱۹۷۰)، مقیاس رضایت تحصیلی دانشجویان (ترک‌زاده و محترم، ۱۳۹۱)، پرسشنامه سبک زندگی (کرن و همکاران، ۱۹۹۳) و مقیاس ۶۰ سوالی هگزاکو (اشتون و لی، ۲۰۰۹) بود. تجزیه و تحلیل داده‌ها با رویکرد مدلیابی معادلات ساختاری نشان داد مدل رضایت تحصیلی از روی شش عاملی شخصیت هگزاکو و سبک زندگی با میانجی‌گری انگیزه پیشرفت در دانشجویان از برازش مطلوبی برخوردار است.

نتایج: تأثیر ابعاد ویژگی شخصیت هگزاکو بر رضایت تحصیلی معنادار است ($P < 0.005$)؛ بطوری‌که برای صداقت‌فروتنی $\beta = 0.341$ ، گشودگی به تجربه $\beta = 0.426$ ، وظیفه‌شناسی $\beta = 0.513$ ، برون‌گرایی $\beta = 0.363$ ، سازگاری $\beta = 0.420$ ، و برای هیجان‌پذیری $\beta = -0.392$ گزارش شد. سبک زندگی بر رضایت تحصیلی تأثیر دارد ($\beta = 0.412$ ؛ $P < 0.005$). همچنین، انگیزه پیشرفت بر رضایت تحصیلی تأثیر دارد ($\beta = 0.784$ ؛ $P < 0.005$).

نتیجه‌گیری: به نظر می‌رسد بررسی میزان رضایت از تحصیل و انگیزش تحصیلی دانشجویان بتواند شاخصی برای بهبود عملکرد تحصیلی باشد. همچنین، به نظر می‌رسد ارزش‌یابی روانی و شخصیتی متقاضیان ورود به دانشگاه‌ها بتواند موجب انتخاب رشته تحصیلی متناسب شده و رضایت تحصیلی بالاتری را ایجاد کند.

کلمات کلیدی: انگیزه پیشرفت، رضایت تحصیلی، سبک زندگی، شخصیت هگزاکو

پی‌نوشت: این مطالعه فاقد تضاد منافع می‌باشد.

تانیا طاهری^۱

نسترن شریفی^{۲*}

مالک میرهاشمی^۳

^۱ دانشجوی دکتری روانشناسی تربیتی، گروه روانشناسی، واحد رودهن، دانشگاه آزاد اسلامی، رودهن، ایران.

^۲ استادیار، گروه روانشناسی، واحد رودهن، دانشگاه آزاد اسلامی، رودهن، ایران. (نویسنده مسئول)

^۳ دانشیار، گروه روانشناسی، واحد رودهن، دانشگاه آزاد اسلامی، رودهن، ایران

Email: nastaran_shrf@yahoo.com

مقدمه

هدف نهایی آموزش عالی، آماده سازی و ایجاد صلاحیت های لازم در دانشجویان برای ورود به اجتماعی است که خود، سازنده آن هستند. دانشجویان از ارکان مهم دانشگاه ها می باشند؛ به همین جهت توجه به رضایت تحصیلی آنان مهم تلقی می گردد. رضایت تحصیلی^۱ به عنوان حالت خشنودی یا هیجان مثبتی که در نتیجه دستاوردهای تحصیلی یک نفر ایجاد می شود، تعریف شده است (لنت^۲ و همکاران، ۲۰۱۱) و بیانگر ادراک یادگیرندگان از تجارب یادگیری شان می باشد؛ به نحوی که مطابق با تحقیقات، وجود دانشجویانی با تجارب رضایتبخش به حفظ و بقای آن ها در دانشگاه خواهد انجامید. لنت و همکاران (۲۰۰۳) معتقدند عوامل فردی شامل سن، جنسیت، شغل، سبک یادگیری ترجیح داده شده و میانگین نمرات درسی یادگیرندگان و عوامل سازمانی شامل کیفیت ساختارها، سرعت بازخورد آموزش دهنده، روشن بودن انتظارات و سبک تدریس بر رضایت تحصیلی آن ها تاثیر دارد (به نقل از ستایشی اظهاری و همکاران، ۱۴۰۰). به نظر می رسد یکی از عوامل تعیین کننده رضایت تحصیلی، ویژگی های شخصیتی افراد باشد؛ چنان که لاون^۳ (۱۹۶۵) بر ضرورت توجه به نقش صفات شخصیت در تبیین متغیرهای تحصیلی افراد تأکید داشت (به نقل از شکری و همکاران، ۱۳۸۶). تا به امروز سازه های متعددی برای بررسی صفات شخصیت پیشنهاد شده که هر یک چشم اندازی منحصر به فرد و سازمان یافته را مطرح کرده اند. در این میان ظهور نظریه شش عاملی هگزاکو^۴ یکی از تحولات اخیر حوزه روانشناسی شخصیت به شمار می رود که عواملی همچون صداقت فروتنی^۵، هیجان پذیری^۶، برون گرایی^۷، سازگاری^۸، وظیفه شناسی^۹ و گشودگی به تجربه^{۱۰} را دربر می گیرد (لی و آشتون^{۱۱}، ۲۰۱۸). صداقت فروتنی حاکی از وجود اراده در فرد برای همکاری سالم

با دیگران است در صورتی که فرصت بهره کشی، سوءاستفاده و لطمه زدن به دیگران وجود داشته باشد (لی و آشتون، ۲۰۱۴). هیجان پذیری با ویژگی هایی نظیر اضطراب، واکنش عاطفی در مقابل خاطر جمعی (اعتماد به نفس)، سفت و سختی و شجاعت تعریف شده است (آشتون و همکاران، ۲۰۰۴). تمایل فرد به مثبت بودن، جرات طلبی، پراثری بودن، صمیمی بودن و جامعه گرایی از ویژگی های افراد دارای عامل برون گرایی است (قلی پور و همکاران، ۱۳۹۵). عامل سازگاری نیز بعدی از تمایلات بین فردی است. چنین فردی اساساً نوع دوست است، با دیگران همدردی می کند و تمایل دارد تا به آن ها کمک کند و باور دارد که دیگران نیز متقابلاً کمک کننده هستند (قلی پور و همکاران، ۱۳۹۵). وظیفه شناسی، معیار سنجش قابلیت اطمینان است. فرد با وظیفه شناسی بالا از وجدان بالایی نیز برخوردار است و فردی شایسته، منظم، هدف جو، دارای انضباط شخصی، وقت شناس و قابل اتکا و مشاور می باشد (قلی پور و همکاران، ۱۳۹۵). آخرین بعد، میزان علاقه افراد نسبت به تازگی و کسب تجربه های جدید را نشان می دهد. افراد با این ویژگی دارای قدرت تخیل، علاقه به جلوه های هنری، کنجکاو نسبت به ایده های دیگران، با احساسات باز، دارای ایده و اقدام گرا هستند (رحیمی نژاد و مرتضایی، ۱۳۹۵). مطالعات انجام شده از رابطه بین ویژگی های شخصیت و رضایت تحصیلی حمایت می کنند (مطالعه خسروی و عبدالله پور، ۱۴۰۰). مطالعه نورادی (۱۴۰۰) نشان داد بین ویژگی های شخصیتی با رضایت از زندگی و عملکرد تحصیلی در دانشجویان رابطه وجود دارد. مک کردای و کرتز^{۱۲} (۲۰۲۰) در مطالعه ای نشان دادند بین ویژگی شخصیتی وظیفه شناسی با عملکرد تحصیلی رابطه وجود دارد.

از سوی دیگر، با ترویج سبک زندگی^{۱۳} می توان زمینه را برای رشد و تعالی دانشجویان و رضایت آنان فراهم کرد (نیکوکار

8 agreeableness

9 conscientiousness

10 Openness to experience

11 Lee, K., & Ashton, M. C.

12 McCredie, M. N., & Kurtz, J. E.

13 lifestyle

1 academic satisfaction

2 Lent, R. W.

3 Lavin, D. E.

4 HEXACO

5 honesty-Humility

6 emotionality

7 extraversion

نیز نشان داد سبک زندگی و رضایت از زندگی دانشجویان برهم تاثیر متقابل دارند.

ازسویی دیگر، می‌توان با تقویت انگیزه پیشرفت، زمینه رضایت هرچه بیشتر آنان را فراهم آورد. انگیزه تحصیلی^{۱۱}، عاملی درونی است که فرد را از درون به فعالیت تحصیلی واداشته و منبعث از نیازهای تحصیلی فرد است (ربانی و ربیعی، ۱۳۹۰). انگیزه تحصیلی، عاملی درونی است که فرد را از درون به فعالیت تحصیلی واداشته و منبعث از نیازهای تحصیلی فرد است (ربانی و ربیعی، ۱۳۹۰). واژه انگیزش حدوداً از سال ۱۹۳۰ در مورد رفتار انسان مطرح شد و در حوزه یادگیری تاثیرگذار است (سیف، ۱۴۰۰). در این باره الیوت و مک‌گرگور^{۱۲} (۲۰۰۱) چهار نوع جهت‌گیری انگیزشی تبحرگرا^{۱۳}، تبحرگریز^{۱۴}، عملکردگرا^{۱۵} و عملکردگریز^{۱۶} را مطرح کردند. جهت‌گیری انگیزشی تبحرگرا با تلاش برای بهبود و ارتقای شایستگی، دانش، مهارت‌ها و یادگیری مشخص می‌شود. جهت‌گیری انگیزشی تبحرگریز، فراگیران تمرکز خود را روی اجتناب از بدفهمی یا اجتناب از تسلط نیافتن بر تکلیف قرار می‌دهند. جهت‌گیری انگیزشی عملکردگرا، تلاش برای سبقت گرفتن یا بهتر بودن از دیگران و قضاوت مثبت در مورد خود است. یادگیرندگان در جهت‌گیری انگیزشی عملکردگریز، هدفشان بر روی اجتناب از ناشایست به نظر رسیدن است. نمره بالا و نداشتن بدترین عملکرد در کلاس از جمله اهداف این یادگیرندگان است (به نقل از ستایشی اظهاری و کیالی، ۱۳۹۷). پژوهش‌ها نشان داده‌اند بین پیشرفت تحصیلی با رضایت تحصیلی رابطه وجود دارد (سوختانلو و بندری، ۱۳۹۶؛ کانو و کواسکه^{۱۷}، ۲۰۱۰). راتل^{۱۸} و همکاران (۲۰۰۷) نشان دادند یادگیرندگان با خوشه انگیزش کنترل‌شده و خودمختاری بالا و بی‌انگیزشی پایین دارای فعالیت تحصیلی بهتری هستند. بدری گرگری و همکاران (۱۳۹۰) نشان دادند دانشجویان با خوشه

و همکاران، ۱۳۹۳). تلاش برای غلبه بر احساس حقارت و رسیدن به برتری در همه انسانها دیده می‌شود؛ با این تفاوت که هریک، شیوه‌های مخصوص به خود برای جبران احساس حقارت و برتری جویی بکار می‌گیرند. آدلر^۱ (۱۹۰۰)، این شیوه منحصر به فرد را سبک زندگی می‌نامد (به نقل از رضاپور میرصالح و همکاران، ۱۳۹۷). به اعتقاد آدلر (۱۹۰۰)، سبک زندگی دارای ابعاد جسمانی، روانی و اجتماعی است که با یکدیگر در تعامل هستند (شولتز و شولتز^۲، ۲۰۱۶؛ ترجمه سیدمحمدی، ۱۴۰۱). مجموعه این ابعاد تعیین‌کننده کیفیت زندگی فرد هستند (نقیبی و همکاران، ۱۳۹۲). در واقع، اهمیت سبک زندگی بیشتر از آن جهت است که روی کیفیت زندگی تاثیر می‌گذارد (پاتر^۳ و همکاران، ۲۰۲۱؛ ترجمه قهرمانیان و همکاران، ۱۴۰۱). بنابراین، سبک زندگی مهمترین عامل تنظیم‌کننده زندگی انسان و مشخص‌کننده حرکت وی در زندگی و جهان است. پس از آدلر، پژوهشگران با الهام از او طبقه‌بندی‌های جدیدی از مؤلفه‌های سبک زندگی ارائه داده‌اند؛ از جمله کرن^۴ و همکاران (۱۹۹۳)، پنج مفهوم را در این سازه کلی متمایز ساخته‌اند: پنج خرده‌مقیاس اصلی شامل تعلق-علاقه^۵، کنارآمدن^۶، مسئولیت‌پذیری^۷، نیازبه تایید^۸ و محتاط‌بودن^۹. به باور کرن^{۱۰} و همکاران (۱۹۹۳) سبک زندگی عبارت است از رویکردهای حل مسئله کلی یک فرد به زندگی که بر اساس ادراکات ناشی از تجربیات اولیه کودکانه ارائه می‌دهد. پیرامون رابطه بین سبک زندگی و رضایت تحصیلی، سجادیان (۱۴۰۲) نشان داد بین سبک زندگی تحصیلی و سازگاری تحصیلی دانش‌آموزان و بین سبک زندگی تحصیلی و بهزیستی تحصیلی دانش‌آموزان رابطه وجود دارد. مطالعه سعیدی و فرحبخش (۱۳۹۵) نشان داد از بین مؤلفه‌های سبک زندگی سه مؤلفه محتاط بودن، نیاز به تأیید و تعلق داشتن قدرت پیش‌بینی پیشرفت تحصیلی در دانشجویان را دارند. مطالعه رحمانی (۱۳۹۴)

10 Kern, R. M.

11 achievement motivation

12 Elliot, A., & McGregor, H.

13 mastery goal orientation

14 mastery goal avoidance

15 performance-approach goal

16 performance-avoidance goal

17 Kanno, H., & Koeske, G. F.

18 Ratelle, C. F.

1 Adler, A.

2 Schultz, D. P. & Schultz, S. E.

3 Potter, P. A.

4 Kern, R. M.

5 Belonging/ Social Interest

6 Going Along

7 Taking Charge

8 Wanting Recognition

9 Being Cautious

تحصیلی دانست که فرد را برای دستیابی به آگاهی های بیشتر و کسب ارزیابی مناسب تر از خود ترغیب خواهد کرد، مطالعه حاضر این پرسش را مطرح کرده است که آیا مدل رضایت تحصیلی از روی مدل شش عاملی شخصیت هگزاکو و سبک زندگی با میانجی گری انگیزه پیشرفت در دانشجویان دانشگاه آزاد اسلامی واحد رودهن برآزش دارد؟

روش

روش این تحقیق از نوع همبستگی بود. جامعه این مطالعه، دانشجویان دانشگاه آزاد اسلامی واحد رودهن در سال تحصیلی ۱۴۰۱-۱۴۰۲ بودند. روش نمونه گیری، تصادفی بود. در تعیین حجم نمونه نظر کلاین^۵ (۲۰۱۶) مبنی بر این که در مدلیابی معادلات ساختاری حجم نمونه حداقل ۲۰۰ نفر باشد، لحاظ شد و با توجه به شاخص های پژوهش حاضر حجم نمونه ۳۱۵ نفر تعیین شد. ابزار گردآوری داده ها در پژوهش حاضر به شرح زیر است:

پرسشنامه شخصیت هگزاکو: نسخه ۶۰ سوالی پرسشنامه شخصیت هگزاکو توسط آشتون و لی در سال ۲۰۰۹ ساخته شد. این ابزار شامل شش عامل صداقت فروتنی، هیجان پذیری، برون گرایی، سازگاری، وظیفه شناسی، گشودگی به تجربه است. در مطالعه لی و آشتون (۲۰۰۴) آلفای کرونباخ برای صداقت فروتنی (۰/۹۲)، هیجان پذیری (۰/۹۰)، برون گرایی (۰/۹۲)، سازگاری (۰/۸۹)، وظیفه شناسی (۰/۸۹) و گشودگی به تجربه (۰/۹۰) به دست آمد. در مطالعه بشرپور و همکاران (۱۳۹۸) نتایج تحلیل عاملی اکتشافی، شش عامل با مقادیر ویژه بیش تر از یک را آشکار کرد که در مجموع ۷۵/۲۰ درصد از واریانس کل را تبیین می کردند. نتایج ضریب همبستگی ارتباط آماری معنی داری بین اکثر خرده مقیاس های هگزاکو با پنج عاملی شخصیت به خصوص وظیفه شناسی آشکار کرد. در فرم ۲۴ سوالی این پرسشنامه، مطالعه بشرپور و همکاران (۱۳۹۸) بر روی جمعیت های دانشجویی نشان داد ضرایب آلفای کرونباخ برای خرده

انگیزش چندگانه، از لحاظ شناختی و عاطفی و اجتماعی نسبت به سه خوشه دیگر، عملکرد سازگارانه تری دارند.

مطالعات پیشین همچنین، از رابطه بین ویژگی های شخصیتی و سبک زندگی با انگیزه پیشرفت حمایت کرده اند که می تواند بیان گر این باشد که رابطه بین ویژگی های شخصیت و رضایت تحصیلی و همچنین رابطه بین سبک زندگی و رضایت تحصیلی، یک رابطه خطی و یک بعدی نیست و احتمالاً تحت تأثیر متغیرهایی همچون انگیزه پیشرفت به عنوان میانجی یا تعدیل کننده قرار دارد. چنان که در مطالعه سعیدی و فرحبخش (۱۳۹۵) رابطه سبک زندگی و پیشرفت تحصیلی و در مطالعه کریمی ثانی و سیدی (۱۳۹۴) رابطه سبک زندگی و انگیزش تحصیلی گزارش شد. در مطالعه سانقی و احمدی (۱۳۹۵) آموزش اهداف زندگی (مبتنی بر سبک زندگی) بر انگیزش تحصیلی دانش آموزان تأثیر معنادار داشت. همچنین، در مطالعه حیدریانی و همکاران (۱۴۰۱) سبک زندگی سلامت محور در دانش آموزان موجب ثبات قدم و امید تحصیلی بیشتر شد. از سویی دیگر، میرا^۱ و همکاران (۲۰۲۳) در مطالعه ای فراتحلیل نتیجه گرفتند بین ویژگی های شخصیتی با پیشرفت تحصیلی در مدرسه رابطه وجود دارد. امبوتیا^۲ (۲۰۲۲) در مطالعه ای نشان داد ویژگی های شخصیتی و فروتنی هگزاکو، پیشرفت تحصیلی را به طور معناداری پیش بینی می کنند. سوبووال^۳ و همکاران (۲۰۱۸) دریافتند ویژگی های شخصیتی در دانشجویان پزشکی با پیشرفت تحصیلی مرتبط است. همچنین، فرایز^۴ و همکاران (۲۰۲۲) در مطالعه خود نشان دادند افراد با وظیفه شناسی بالا سخت کوشی بیشتری دارند و از خود کنترلی و انگیزه پیشرفت بالایی برخوردارند.

با تکیه بر پیشینه نظری و تجربی، این پژوهش در راستای تعیین برآزش مدل تحقیق انجام گرفته است. مبانی نظری و پیشینه پژوهش های انجام شده، وجود روابط معنادار بین متغیرها را منطقی فرض می کند. همچنین، با توجه به اینکه یکی از ابتدایی ترین نیازها و ضرورت های یادگیری را می توان علاقه و رضایت

4 Fries, J.

5 Kline, R. B.

1 Meyer, J.

2 Mbuthia, M. S.

3 Sobowale, K.

مقیاس‌های هگزاگو در دامنه ۰/۷۸ تا ۰/۹۴ است. در مطالعه حاضر، نتایج آلفای کرونباخ برای کل پرسشنامه در اجرای مقدماتی ۰/۸۲ و در اجرای نهایی ۰/۸۷۳ بدست آمد که حاکی از همسانی درونی سوالات پرسشنامه می‌باشد.

پرسشنامه انگیزه پیشرفت: این پرسشنامه توسط هرمنس^۱ (۱۹۷۰) ساخته شد و در قالب ۲۹ جمله ناتمام چهارگزینه‌ای ارائه شده است. نمره گذاری پرسشنامه به صورت لیکرت چهاردرجه ای است و دامنه تغییرات از ۲۹ تا ۱۱۶ می‌باشد. نمره‌های بالا در این مقیاس نشان دهنده وجود انگیزه پیشرفت بالا و نمره‌های پایین بیانگر انگیزه پیشرفت پایین است. هرمنس (۱۹۷۰) برای محاسبه روایی از روایی محتوای آن را پژوهش قبلی درباره انگیزه پیشرفت تشکیل می‌داد، استفاده کرد و همچنین او ضریب همبستگی هر سوال را با رفتارهای پیشرفت‌گرا محاسبه کرده است. ضرایب به ترتیب سوالات پرسشنامه در دامنه‌ای از ۰/۳۰ تا ۰/۵۷ می‌باشد. علاوه بر این هرمنس (۱۹۷۰) به وجود ضریب همبستگی بین این پرسشنامه و آزمون اندریافت موضوع^۲ اشاره دارد. هرمنس (۱۹۷۰) برای محاسبه پایایی آزمون انگیزش پیشرفت تحصیلی از روش آزمون آلفای کرونباخ استفاده کرد. ضریب پایایی محاسبه شده برای پرسشنامه به میزان ۰/۸۴ بدست آمد. با استفاده از روش بازآزمایی در مطالعه اصلی پرسشنامه بعد از گذشت سه هفته مجدداً به کارآموزان داده شد. ضریب پایایی بدست آمده ۰/۸۴ بدست آمد. برای برآورد پایایی، دو روش آلفای کرونباخ و بازآزمایی پس از گذشت ۳ هفته به کار گرفته شد که نتایج به ترتیب ۰/۸۲ و ۰/۸۵ بود (تمنایی‌فر و گندمی، ۱۳۹۰). در مطالعه حاضر، نتایج آلفای کرونباخ برای کل پرسشنامه در اجرای مقدماتی ۰/۸۵ و در اجرای نهایی ۰/۸۹ بدست آمد که حاکی از همسانی درونی سوالات پرسشنامه می‌باشد.

مقیاس رضایت تحصیلی: این مقیاس توسط ترک‌زاده و محترم (۱۳۹۱) ساخته شد که در قالب ۵۹ گویه به صورت مقیاس گاتمن^۳ با طیف پنج درجه‌ای تهیه شده است. این مقیاس شامل شش خرده مقیاس رضایت از تحصیل، رضایت از اساتید، رضایت

از هم‌کلاسی، رضایت از ارتقا و پیشرفت تحصیلی، رضایت از ارزیابی پیشرفت تحصیلی، رضایت از محیط تحصیل است. در مطالعه ترک‌زاده و محترم (۱۳۹۳) که بر روی ۲۶۶ نفر از دانشجویان دانشگاه شیراز انجام شد، به منظور محاسبه روایی مقیاس با استفاده از روش تحلیل گویه، همبستگی بین گویه‌ها با نمرات کل هر بعد محاسبه شد که نتیجه به دست آمده بیانگر روایی بالای مقیاس بود. همچنین نتیجه آلفای کرونباخ نیز نشان داد که این مقیاس از پایایی بالایی برخوردار است. در مطالعه زارع و همکاران (۱۳۹۶) ابعاد این پرسشنامه از روایی و پایایی بسیار بالایی برخوردار بودند. همچنین پایایی گزارش شده برای خرده مقیاس‌ها برای رضایت از تحصیل ۰/۶۷، رضایت از اساتید ۰/۶۹، رضایت از هم‌کلاسی ۰/۷۲، رضایت از ارتقا و پیشرفت تحصیلی ۰/۵۸، رضایت از ارزیابی پیشرفت تحصیلی ۰/۶۴، رضایت از محیط تحصیل ۰/۶۳ گزارش شد. در مطالعه حاضر، نتایج آلفای کرونباخ برای کل پرسشنامه در اجرای مقدماتی ۰/۸۱ و در اجرای نهایی ۰/۸۹ بدست آمد که حاکی از همسانی درونی سوالات پرسشنامه می‌باشد.

پرسشنامه سبک زندگی: این پرسشنامه توسط کرن و همکاران در سال ۱۹۹۳ طراحی و تدوین شده است و دارای ۶۲ سوال و پنج خرده‌مقیاس اصلی تعلق-علاقه، کنارآمدن، مسئولیت‌پذیری، نیازبه تایید و محتاط‌بودن و پنج خرده‌مقیاس فرعی حمایتی شامل سخت‌گیری، مستحق‌بودن، موردعلاقه همه بودن، کوشش برای رسیدن به کمال و ملایمت می‌باشد. نمره گذاری گزینه‌ها براساس براساس طیف لیکرت پنج گزینه‌ای به این صورت انجام می‌شود که نمره یک برای کاملاً مخالف تا نمره پنج برای کاملاً موافق در نظر گرفته می‌شود. کرن و همکاران (۱۹۹۳) در این پرسش‌نامه از دو روش بازآزمایی و همسانی درونی جهت برآورد پایایی استفاده کردند. برآوردهای مربوط به همسانی درونی این ابزار را در مورد پنج مقیاس اصلی با ضرایب آلفای کرونباخ بین ۰/۶۸ تا ۰/۸۲ و ضریب‌های آزمون-بازآزمون که مبتنی بر فاصله زمانی یک تا چهار هفته بود، بین ۰/۸۱ تا ۰/۹۰ گزارش شد. در مطالعه بشیری و همکاران (۱۳۸۶) روایی محتوایی

نتایج

یافته‌های توصیفی مربوط به ۳۱۵ نفر از دانشجویان دانشگاه آزاد اسلامی واحد رودهن نشان داد افراد ۱۹-۲۳ سال به تعداد ۸۱ نفر با ۲۵/۷۱ درصد بیش‌ترین و افراد ۳۴-۳۸ سال به تعداد ۵۲ نفر با ۱۶/۵۱ درصد کمترین اعضای نمونه، زنان به تعداد ۲۰۴ نفر با ۶۴/۷۶ درصد بیش‌ترین حجم نمونه و مردان به تعداد ۱۱۱ نفر با ۳۵/۲۴ درصد کمترین اعضای نمونه، افراد مجرد به تعداد ۱۸۱ نفر با ۵۷/۴۶ درصد بیش‌ترین حجم نمونه و افراد متاهل به تعداد ۱۳۴ نفر با ۴۲/۵۴ درصد کمترین اعضای نمونه، افراد با تحصیلات کارشناسی به تعداد ۱۲۳ نفر با ۳۹/۰۵ درصد بیش‌ترین حجم نمونه و افراد با تحصیلات دیپلم به تعداد ۴۱ نفر با ۱۳/۰۱ درصد کمترین اعضای نمونه را تشکیل می‌دادند.

ویژگی‌های توصیفی متغیرهای پژوهش در جدول ۱ نشان داده شده‌اند.

و صوری و ملاکی این پرسشنامه مناسب ارزیابی شده است. ضریب آلفای کرونباخ محاسبه شده در پژوهش بشیری و همکاران (۱۳۸۶) برای این پرسشنامه بالای ۰/۷ برآورد شد. در مطالعه سعیدی و همکاران (۱۳۹۵) برآوردهای مربوط به همسانی درونی با ضریب آلفای کرونباخ در مورد همه خرده‌مقیاس‌های این پرسشنامه بین ۰/۵۶ تا ۰/۷۵ به دست آمد. در مطالعه حاضر، نتایج آلفای کرونباخ برای کل پرسشنامه در اجرای مقدماتی ۰/۸۳ و در اجرای نهایی ۰/۸۹ بدست آمد که حاکی از همسانی درونی سوالات پرسشنامه می‌باشد. همچنین، نتایج تحلیل عاملی تأییدی در مطالعه حاضر نشان‌دهنده ساختار عاملی قابل قبولی برای این پرسشنامه بود.

در پژوهش حاضر روش تجزیه و تحلیل داده‌ها مدلیابی معادلات ساختاری بود که با نرم افزار لیزرل^۱ انجام شد.

جدول ۱. ویژگی‌های توصیفی متغیرهای برونزا، درونزا و میانجی

متغیر	میانگین	انحراف معیار	حداکثر	حداقل	کجی	کشیدگی
شخصیت هگزاگو						
صداقت‌فروتنی	۳۸/۹۲	۳/۴۶	۵۰	۲۲	-۰/۴۵۳	۰/۱۸۳
هیجان‌پذیری	۳۹/۴۶	۵/۷۴	۵۰	۲۲	-۰/۵۳۶	۰/۲۷۴
برون‌گرایی	۳۸/۸۷	۴/۶۳	۵۰	۲۵	-۰/۲۶۰	-۰/۵۶۱
سازگاری	۳۴/۰۵	۴/۳۲	۴۵	۱۸	-۰/۴۰۶	۰/۲۱۴
وظیفه‌شناسی	۳۸/۹۴	۴/۰۹	۵۰	۱۹	-۰/۵۵۷	۰/۴۰۱
گشودگی به تجربه	۴۰/۴۵	۴/۵۹	۵۰	۲۳	-۰/۷۰۱	۰/۴۲۵
انگیزه پیشرفت	۱۱۴/۹۹	۳/۹۰	۱۴۵	۶۵	-۰/۵۳۴	-۰/۳۷۶
رضایت تحصیلی	۲۳۰/۰۷	۳/۳۱	۲۹۵	۱۳۳	-۰/۴۲۴	۰/۲۸۹
سبک زندگی	۲۴۲/۵۷	۳/۹۳	۳۱۰	۱۵۱	-۰/۴۸۴	۰/۱۳۰

در ادامه نتایج ضرایب همبستگی بین متغیرهای برونزا و میانجی با درونزا و همچنین برونزا با میانجی در جدول ۲ ارائه شده است.

همانطور که در جدول ۱ مشاهده می‌شود بالاترین میانگین مربوط به سبک زندگی (۲۴۲/۵۷) و کمترین میانگین مربوط به سازگاری (۳۴/۰۵) است. همچنین، از بین خرده‌مقیاس‌های شخصیت هگزاگو کمترین میانگین مربوط به سازگاری (۳۴/۰۵) و بیشترین میانگین مربوط به گشودگی به تجربه (۴۰/۴۵) است.

جدول ۲. نتایج ضریب همبستگی پیرسون بین متغیرهای پژوهش

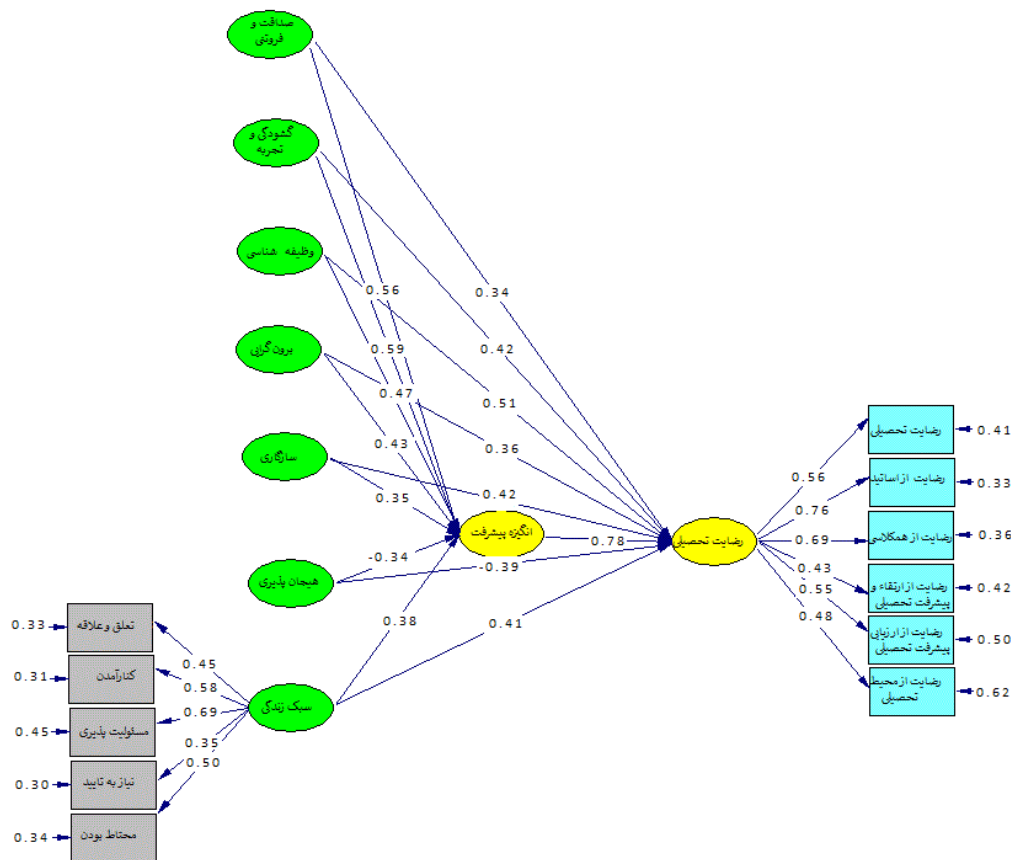
متغیرها	۱	۲	۳	۴	۵	۶	۷	۸	۹
۱- صداقت‌فروتنی	۱	۰/۵۹۰**	۰/۴۵۹**	۰/۶۹۱**	۰/۵۹۱**	۰/۴۰۰**	۰/۵۶۱**	۰/۴۹۱**	۰/۳۴۱**
۲- هیجان‌پذیری	۱		۰/۶۹۰**	۰/۵۸۹**	۰/۴۷۶**	۰/۵۴۹**	۰/۳۴۰**	۰/۵۴۹**	۰/۳۹۲**
۳- برون‌گرایی	۱			۰/۴۶۹**	۰/۵۸۱**	۰/۴۲۹**	۰/۴۳۲**	۰/۵۰۸**	۰/۳۶۳**
۴- سازگاری	۱				۰/۵۱۱**	۰/۷۹۸**	۰/۳۵۲**	۰/۴۲۰**	۰/۴۲۰**
۵- وظیفه‌شناسی	۱					۰/۶۵۳**	۰/۴۷۱**	۰/۵۰۵**	۰/۵۱۳**
۶- گشودگی به تجربه	۱						۰/۵۹۱**	۰/۵۳۰**	۰/۴۲۶**
۷- انگیزه پیشرفت	۱							۰/۳۸۲**	۰/۷۸۴**
۸- سبک زندگی	۱								۰/۴۱۲**
۹- رضایت تحصیلی	۱								

چندگانه، یکسانی پراکنندگی و فاصله‌ای بودن سطح اندازه‌گیری متغیرها تایید شدند. جهت بررسی بهنجاری چندمتغیری داده‌ها از آزمون کجی و کشیدگی استفاده شد. براساس داده‌های جدول ۱ با توجه به اینکه تمامی آماره‌های کجی و کشیدگی متغیرهای پژوهش بین ۲- و ۲+ بودند فرض نرمال بودن داده‌ها تایید می‌شود. جهت بررسی هم خطی چندگانه، از آماره تحمل و عامل تورم واریانس ۱ استفاده شد. برای همه متغیرها عامل تورم واریانس، کمتر از ۱۰ و آماره تحمل بیشتر از ۰/۰۱ بود؛ بنابراین، مفروضه عدم هم خطی چندگانه رعایت شد. با توجه به رعایت مفروضه‌ها می‌توان برآوردگی الگوی پیشنهادی را بر اساس معیارهای برآوردگی ارزیابی کرد.

مدل پیشنهادی جهت تدوین مدل ساختاری تبیین مدل‌یابی رضایت تحصیلی از روی شش‌عاملی شخصیت هگزاکو و سبک زندگی با میانجی‌گری انگیزه پیشرفت در دانشجویان به‌دست آمده است که در نمودار ۱ قابل مشاهده است.

نتایج ضریب همبستگی پیرسون نشان داد که بین صداقت و فروتنی با رضایت تحصیلی رابطه مثبت و معنادار ($r=0/341$)؛ $(P<0/01)$ ؛ بین گشودگی به تجربه با رضایت تحصیلی رابطه مثبت و معنادار ($r=0/426$)؛ $(P<0/01)$ ؛ بین وظیفه‌شناسی با رضایت تحصیلی رابطه مثبت و معنادار ($r=0/513$)؛ $(P<0/01)$ ؛ بین برون‌گرایی با رضایت تحصیلی رابطه مثبت و معنادار ($r=0/363$)؛ $(P<0/01)$ ؛ بین سازگاری با رضایت تحصیلی رابطه مثبت و معنادار ($r=0/420$)؛ $(P<0/01)$ ؛ بین هیجان‌پذیری با رضایت تحصیلی رابطه منفی و معنادار ($r=-0/392$)؛ $(P<0/01)$ ؛ بین زندگی با رضایت تحصیلی رابطه مثبت و معنادار ($r=0/412$)؛ $(P<0/01)$ ؛ بین انگیزه پیشرفت با رضایت تحصیلی رابطه مثبت و معنادار ($r=0/784$)؛ $(P<0/01)$ وجود دارد.

قبل از تحلیل داده‌ها با استفاده از روش آماری تحلیل مسیر ابتدا فرض‌های بهنجاری چندمتغیری، خطی بودن، هم خطی

Chi-Square=1008.26, df=377, P-value=0.00000, RMSEA=0.028

نمودار ۱. مدل نهایی در حالت استاندارد

جدول ۳ شاخص‌های برازش مدل به همراه مقادیر مطلوب را نشان می‌دهد.

جدول ۳. شاخص‌های برازش مدل اصلاح شده

تفسیر	ملاک	میزان	شاخص‌های برازش	
-	-	۱۰۰۸/۲۶	کای اسکوئر (χ^2)	مطلق
-	-	۳۷۷	درجه آزادی (df)	
	کمتر از ۰/۰۵	۰/۰۰۱	سطح معناداری	
برازش مطلوب	کمتر از ۳	۱۰۰۸/۲۶ بخش بر ۳۷۷	نسبت کای اسکوئر به درجه آزادی (χ^2/df)	تطبیقی
برازش مطلوب	بیشتر از ۰/۹۰	۰/۹۱۲	شاخص نیکویی برازش (GFI)	
برازش مطلوب	بیشتر از ۰/۸۵	۰/۸۶۱	شاخص نیکویی برازش تعدیل شده (AGFI)	
برازش مطلوب	بیشتر از ۰/۹۰	۰/۹۳۴	شاخص برازش نسبی (RFI)	
برازش مطلوب	بیشتر از ۰/۹۰	۰/۹۲۲	شاخص برازش افزایشی (IFI)	

تفسیر	ملاک	میزان	شاخص‌های برازش
برازش مطلوب	بیشتر از ۰/۹۰	۰/۹۲۰	شاخص برازش تطبیقی (CFI)
برازش مطلوب	بیشتر از ۰/۹۰	۰/۹۲۷	شاخص توکلر-لویس (TLI)
برازش مطلوب	بیشتر از ۰/۹۰	۰/۹۱۸	شاخص برازش هنجار شده (NFI)
برازش مطلوب	کمتر از ۰/۱	۰/۰۲۸	ریشه میانگین مجذورات خطای برآورد (RMSEA)
برازش مطلوب	بیشتر از ۰/۵۰	۰/۶۶۹	شاخص برازش مقتصد هنجار شده (PNFI)
برازش مطلوب	بیشتر از ۰/۵۰	۰/۶۷۷	شاخص نیکویی برازش مقتصد (PGFI)

۰/۹۲۰ و شاخص برازش نسبی^۸ برابر با ۰/۹۳۴ است که همگی نشان دهنده برازش مطلوب و تأیید مدل پژوهش می‌باشد. با توجه به مطالب بالا و شاخص‌های کمی برازش، می‌توان نتیجه گرفت که مدل نظری پژوهش قابل قبول است. بنابراین، می‌توان به روابط درون مدل و مقادیر ضریب رگرسیونی بین متغیرهای پنهان پرداخت. برای آزمون مدل از شاخص جزئی p-value استفاده شده است. شرط معنی‌دار بودن یک رابطه این است که مقدار این شاخص برای رابطه مورد نظر کم‌تر از ۰/۰۵ باشد. بنابراین "مدل رضایت تحصیلی از روی شش‌عاملی شخصیت هگزاکو و سبک زندگی با میانجی‌گری انگیزه پیشرفت در دانشجویان برازش دارد"، تأیید می‌شود. جدول ۴ نتایج حاصل از روش بوت‌استرپ^۹ را که در برنامه ماکرو^{۱۰} انجام شده، برای روابط میانجی نشان می‌دهد.

نتایج جدول بالا نشان می‌دهد که مقدار آماره χ^2 برابر با ۱۰۰۸/۲۶ با درجه آزادی ۳۷۷ است. حاصل تقسیم کای اسکوئر^۱ تقسیم بر درجه آزادی ۲/۶۷ بوده و کمتر از ۳ است که بیانگر برازش عالی مدل می‌باشد. شاخص نیکویی برازش^۲ برابر با ۰/۹۱۲ است که نشان دهنده برازش مطلوب مدل است. شاخص نیکویی برازش تعدیل شده^۳ برابر با ۰/۸۶۱ می‌باشد که بزرگ‌تر از ۰/۸۵ بوده و بنابراین مدل از برازش مطلوب برخوردار است. مقدار ریشه میانگین مجذورات خطای برآورد^۴ نیز ۰/۰۲۸ می‌باشد که با توجه به اینکه کمتر از ۰/۱ است، مطلوب بوده و نشان دهنده تأیید مدل پژوهش می‌باشد. شاخص برازش هنجار شده^۵ برابر با ۰/۹۱۸، شاخص برازندگی هنجار نشده یا توکلر-لویس^۶ برابر با ۰/۹۲۷، شاخص برازش تطبیقی^۷ برابر با

جدول ۴. برآورد مسیرهای غیرمستقیم موجود در مدل با استفاده از بوت استرپ

فاصله اطمینان ^{۱۱}	سطح معناداری	حد پایین	حد بالا	مقدار برآورد	مسیر		
					متغیر درون‌زا	متغیر میانجی	متغیر برون‌زا
۰/۹۵	۰/۰۰۶	۰/۱۳۰	۰/۲۴۷	۰/۴۳۶	رضایت تحصیلی	انگیزه پیشرفت	صداقت‌فروتنی
۰/۹۵	۰/۰۰۱	۰/۱۰۲	۰/۱۲۶	۰/۴۶۰	رضایت تحصیلی	انگیزه پیشرفت	گشودگی به تجربه
۰/۹۵	۰/۰۰۵	۰/۱۱۹	۰/۱۵۱	۰/۶۲۹	رضایت تحصیلی	انگیزه پیشرفت	وظیفه‌شناسی
۰/۹۵	۰/۰۰۶	۰/۱۳۱	۰/۲۴۰	۰/۴۶۱	رضایت تحصیلی	انگیزه پیشرفت	برون‌گرایی
۰/۹۵	۰/۰۰۱	۰/۱۰۵	۰/۱۳۴	۰/۵۰۹	رضایت تحصیلی	انگیزه پیشرفت	سازگاری
۰/۹۵	۰/۰۰۵	۰/۱۱۹	۰/۱۶۴	-۰/۴۴۵	رضایت تحصیلی	انگیزه پیشرفت	هیجان‌پذیری

7 comparative fit index (CFI)

8 relative fit index (RFI)

9 bootstrap

10 macro

11 confidence interval (CI)

1 chi-square

2 goodness of fit index (GFI)

3 adjusted goodness of fit index (AGFI)

4 root mean square error of approximation (RMSEA)

5 normed fit index (NFI)

6 tucker-lewis index (TLI)

شده است؛ ضریب اثر غیرمستقیم "هیجان‌پذیری بر رضایت تحصیلی با میانجی‌گری انگیزه پیشرفت" $0/445$ - برآورد شده است و ضریب اثر غیرمستقیم "سبک زندگی بر رضایت تحصیلی با میانجی‌گری انگیزه پیشرفت" $0/548$ برآورد شده است. تمامی ضرایب، در سطح اطمینان $0/95$ معنی‌دار می‌باشد؛ زیرا نتایج آزمون بوت‌استرپ برای اثر غیرمستقیم نشان داد که حد پایین و حد بالای این ضرایب مسیر، صفر را دربر نمی‌گیرد. بنابراین نقش متغیر میانجی انگیزه پیشرفت در مدل فرضی پژوهش حاضر مورد تایید واقع می‌شود.

در جدول ۵ ضرایب اثر مستقیم و سطح معنی‌داری بین متغیرهای پژوهش آورده شده است.

بر اساس نمودار ۱ و داده‌های جدول ۴، ضریب اثر غیرمستقیم "صداقت‌فروتنی بر رضایت تحصیلی با میانجی‌گری انگیزه پیشرفت" $0/436$ برآورد شده است؛ ضریب اثر غیرمستقیم "گشودگی به تجربه بر رضایت تحصیلی با میانجی‌گری انگیزه پیشرفت" $0/460$ برآورد شده است؛ ضریب اثر غیرمستقیم "وظیفه‌شناسی بر رضایت تحصیلی با میانجی‌گری انگیزه پیشرفت" $0/629$ برآورد شده است؛ ضریب اثر غیرمستقیم "برون‌گرایی بر رضایت تحصیلی با میانجی‌گری انگیزه پیشرفت" $0/461$ برآورد شده است؛ ضریب اثر غیرمستقیم "سازگاری بر رضایت تحصیلی با میانجی‌گری انگیزه پیشرفت" $0/509$ برآورد

جدول ۵. برآوردهای مربوط به تأثیرات مستقیم متغیرهای مستقل بر وابسته

مسیر	ضرایب استاندارد	خطای معیار	نسبت بحرانی	سطح معنی‌داری
صداقت‌فروتنی <--- رضایت تحصیلی	۰/۳۴۱	۰/۲۳۵	۵/۳۲	۰/۰۰۰۵
گشودگی به تجربه <--- رضایت تحصیلی	۰/۴۲۶	۰/۳۱۷	۵/۴۰	۰/۰۰۰۵
وظیفه‌شناسی <--- رضایت تحصیلی	۰/۵۱۳	۰/۳۲۴	۶/۴۹	۰/۰۰۰۵
برون‌گرایی <--- رضایت تحصیلی	۰/۳۶۳	۰/۳۸۰	۴/۳۴	۰/۰۰۰۵
سازگاری <--- رضایت تحصیلی	۰/۴۲۰	۰/۲۳۵	۵/۴۰	۰/۰۰۰۵
هیجان‌پذیری <--- رضایت تحصیلی	-۰/۳۹۲	۰/۳۰۷	-۴/۳۷	۰/۰۰۰۵
سبک زندگی <--- رضایت تحصیلی	۰/۴۱۲	۰/۳۱۴	۵/۳۹	۰/۰۰۰۵
انگیزه پیشرفت <--- رضایت تحصیلی	۰/۷۸۴	۰/۳۵۰	۸/۷۶	۰/۰۰۰۵

شده است؛ اثر مستقیم "سبک زندگی بر رضایت تحصیلی" $0/412$ محاسبه شده است و اثر مستقیم "انگیزه پیشرفت بر رضایت تحصیلی" $0/784$ محاسبه شده است که همگی نشان می‌دهند همبستگی‌ها مطلوب و از لحاظ آماری معنادار می‌باشند ($P < 0/0005$).

بحث و نتیجه‌گیری

با توجه به شاخص‌های کمی برازش، نتایج نشان داد مدل نظری پژوهش قابل قبول است. همچنین، شاخص جزئی p-value برای

بر اساس نمودار ۱ و داده‌های جدول ۵، اثر مستقیم "صداقت‌فروتنی بر رضایت تحصیلی" $0/341$ محاسبه شده است؛ اثر مستقیم "گشودگی به تجربه بر رضایت تحصیلی" $0/426$ محاسبه شده است؛ اثر مستقیم "وظیفه‌شناسی بر رضایت تحصیلی" $0/513$ محاسبه شده است؛ اثر مستقیم "برون‌گرایی بر رضایت تحصیلی" $0/363$ محاسبه شده است؛ اثر مستقیم "سازگاری بر رضایت تحصیلی" $0/420$ محاسبه شده است؛ اثر مستقیم "هیجان‌پذیری بر رضایت تحصیلی" $0/392$ محاسبه

آزمون فرضیه و روابط بین متغیرها کم‌تر از ۰/۰۵ گزارش شد در نتیجه فرضیه تحقیق مورد تأیید واقع شد و مدل رضایت تحصیلی از روی شش‌عاملی شخصیت هگزاکو و سبک زندگی با میانجی‌گری انگیزه پیشرفت در دانشجویان برآزش دارد.

پیرامون رابطه بین ویژگی‌های شخصیت هگزاکو و رضایت تحصیلی یافته مطالعه حاضر همسو با مطالعه خسروی و عبدالله‌پور (۱۴۰۰) بود که نشان دادند بین ویژگی‌های مثبت شخصیتی و رضایت تحصیلی در دانش‌آموزان رابطه مثبت وجود دارد. در همین راستا نورادی (۱۴۰۰) نشان داد بین ویژگی‌های شخصیتی با رضایت از زندگی و عملکرد تحصیلی در دانشجویان رابطه وجود دارد. همچنین، مک‌کرای و کرتر (۲۰۲۰) در مطالعه‌ای نشان دادند بین ویژگی شخصیتی وظیفه‌شناسی با عملکرد تحصیلی رابطه وجود دارد. تبیین این یافته با تکیه بر مولفه‌های مدل شخصیت هگزاکو صورت می‌گیرد. هیجان‌پذیری پیش‌بینی‌کننده منفی متغیرهای تحصیلی است، این بعد از ویژگی شخصیتی شامل حساسیت به داشتن عقاید غیرواقعی، کنترل ضعیف امیال و تمایل به تجربه پریشانی روانشناختی به شکل اضطراب، خشم، افسردگی، خجالت، تنفر و دامنه‌ای از هیجانات منفی است؛ بنابراین دانشجویان با هیجان‌پذیری بالا دارای عواطف منفی هستند و نگرش منفی نسبت به درس و کلاس و ادامه تحصیل داشته و باور دارند که در تحصیل موفق نخواهند شد. این انرژی منفی، توانایی دانشجویان را کاهش می‌دهد و عاملی جهت سرکوبی استعداد و قوای ذهن دانشجویان است، چنین رفتارهایی باعث دلسردی فرد نسبت به تحصیل شده و زمینه افت تحصیلی و انصراف از تحصیل را فراهم می‌سازد. دانشجویانی با ویژگی شخصیتی برون‌گرایی با اطرافیان خود روابط اجتماعی بهتری دارند و این امر می‌تواند سبب بهبود عملکرد تحصیلی آنها شود. دانشجویی که از ویژگی شخصیتی گشودگی به تجربه برخوردار است، خود را مکلف می‌داند تا مطلبی که تدریس شد را بعد از کلاس تمرین کرده و نسبت به یادگیری آن اقدام کند. این امر، ضمن سرعت بخشیدن به یادگیری، میزان یادگیری را افزایش می‌دهد و دانشجو با وقت کمتر مطلبی که تازه تدریس شده را به خوبی فرامی‌گیرد و ضمن تقویت اعتمادبه‌نفس و ایجاد نگرش مثبت در وی نسبت به توانایی‌هایش، عملکرد و رضایت تحصیلی

وی نیز افزایش می‌یابد. افراد دارای ویژگی سازگاری از آنجایی که از سرزندگی و قدرت تحمل بالاتری برخوردارند، در برابر تنش‌های تحصیلی مقاوم عمل می‌نمایند که این سدی است در برابر کاهش عملکرد تحصیلی دانشجویان و کمک می‌کند تا دانشجویان در نهایت رضایت تحصیلی بیشتری تجربه کنند. عامل شخصیتی وظیفه‌شناسی نیز نشانگر ثبات روانی و پایداری فرد نسبت به تصمیمات اتخاذ شده است و شامل کوشش منظم برای اهداف و پیروی جدی از اصول است که به دانشجو کمک می‌کند تا نسبت به اهداف تحصیلی وفادار باشد و نهایت تلاش خود را بکند تا در رسیدن به اهداف موفق ظاهر شود. در چنین شرایطی، دانشجو مورد تشویق خانواده، دانشگاه و جامعه قرار می‌گیرد که به شکل‌گیری عزت‌نفس و خودباوری منجر می‌شود و انگیزه دانشجو را برای موفقیت‌های بیشتر تقویت می‌کند. از سویی دیگر، یادگیرندگان با ویژگی شخصیتی وظیفه‌شناسی، مسئولیت‌پذیری بیشتری دارند و با تلاش و پشتکار و کنجکاوی ذهنی بیشتری به تحصیل می‌پردازند، در نتیجه به موفقیت و رضایت تحصیلی بالاتری دست می‌یابند.

پیرامون رابطه بین سبک زندگی و رضایت تحصیلی یافته‌ها نشان داد قدرت اثر مستقیم سبک زندگی بر رضایت تحصیلی برابر ۰/۴۱۲ است که نشان می‌دهد همبستگی مطلوب است. این یافته همسو با مطالعه سجادیان (۱۴۰۲) بود مبنی بر اینکه بین سبک زندگی تحصیلی و سازگاری تحصیلی دانش‌آموزان و بین سبک زندگی تحصیلی و بهزیستی تحصیلی دانش‌آموزان رابطه وجود دارد. بدین صورت که سبک زندگی ارتقا دهنده موجب افزایش سازگاری و بهزیستی تحصیلی و سبک زندگی بازدارنده موجب کاهش سازگاری و بهزیستی تحصیلی می‌گردد. در همین راستا، مطالعه سعیدی و فرحبخش (۱۳۹۵) نشان داد از بین مؤلفه‌های سبک زندگی سه مؤلفه محتاط بودن، نیاز به تأیید و تعلق داشتن قدرت پیش‌بینی پیشرفت تحصیلی در دانشجویان را دارند. مطالعه رحمانی (۱۳۹۴) نیز نشان داد سبک زندگی و رضایت از زندگی دانشجویان برهم‌تأثیر متقابل دارند که با یافته مطالعه حاضر همخوان است. در تبیین این یافته لازم به ذکر است که سبک زندگی مهمترین عامل تنظیم‌کننده زندگی انسان و مشخص‌کننده حرکت وی در زندگی و جهان است. در نظریه روانشناسی فردی،

آدلر تأکید زیادی بر انتخاب‌های فرد، خصوصاً در تعیین اهداف فردی زندگی دارد. مسئولیت‌پذیری، نیاز به تأیید و محتاط‌بودن، سخت‌گیری، موردعلاقه همه بودن و کوشش برای رسیدن به کمال از جمله مؤلفه‌های سبک زندگی است که یادگیرندگان را به سمت اهداف پیشرفت تحصیلی و در نتیجه عملکرد و رضایت تحصیلی بیشتر سوق می‌دهند. به عنوان مثال، کسانی که در مسئولیت‌پذیری نمره بالا کسب می‌کنند، معمولاً در گروه‌های اجتماعی واجد جایگاه برتر و تسلط بر دیگران هستند و تمایل به هدایت دیگران دارند در نتیجه انگیزه بیشتری برای موفقیت و رضایت تحصیلی دارند. به طور مشابهی، مستحق‌بودن ارزیابی می‌کند که آیا فرد ترجیح می‌دهد که در موقعیت‌های اجتماعی با او به عنوان فردی استثنایی و منحصر به فرد رفتار شود یا خیر. موردعلاقه همه بودن بر آورد می‌کند که آیا فرد به تأیید و تمجید دیگران نسبت به خود اهمیت می‌دهد یا خیر. کوشش برای رسیدن به کمال به ارزیابی سطح ساختارگرایی، حل مسئله و مهارت‌های رویارویی با فشار روانی در یک شخص می‌پردازد. این ویژگی‌ها، انگیزه پیشرفت را در محیط تحصیل تقویت می‌کنند و در نتیجه موفقیت و رضایت تحصیلی را در پی خواهند داشت.

پیرامون رابطه بین انگیزه پیشرفت و رضایت تحصیلی یافته‌ها نشان داد قدرت اثر مستقیم انگیزه پیشرفت بر رضایت تحصیلی برابر با ۰/۷۸۴ و بیان گر همبستگی مثبت و معنادار می‌باشد که با یافته مطالعه بدری گرگری و همکاران (۱۳۹۰)، سوختانلو و بندری (۱۳۹۶)، کانو و کواسکه (۲۰۱۰) و راتل و همکاران (۲۰۰۷) همخوان است. در تبیین این یافته می‌توان گفت پیشرفت تحصیلی دانشجویان مستلزم هماهنگی و تعامل بین ابعاد مختلف انگیزشی است. از آنجا که انگیزش پیشرفت به عنوان تمایلی در جهت برتری تعریف شده است، بدیهی است که فرد برخوردار از انگیزه پیشرفت بیشتر در جهت موفقیت و پیشرفت حرکت می‌کند و بنابراین یکی از عرصه‌هایی که این فرد انگیزه خود را بروز خواهد داد در زمینه رضایت تحصیلی است. همچنین، به نظر می‌رسد که بین رضایت از تحصیل، تلاش، دستاوردها و پیامدها ارتباط متقابل و دوسویه وجود دارد. بدین صورت که افزایش میزان تلاش فرد

سبب می‌شود که فرد دستاوردها و پیشرفت‌های بیشتری را به دست آورد و رضایت از تحصیل نیز در شخص بهبود می‌یابد. رضایت در کنار دستاوردها و پیشرفت‌های به دست آمده جو دوستانه و حمایتی را برای دانشجو فراهم می‌کند که افزایش تلاش فرد و رضایت بیشتر وی را در پی خواهد داشت.

پیرامون رابطه بین سبک زندگی و انگیزه پیشرفت یافته‌ها نشان داد قدرت اثر مستقیم سبک زندگی بر انگیزه پیشرفت برابر با ۰/۳۸ و بیان گر همبستگی مطلوب می‌باشد. این یافته همسو با مطالعه سانقی و احمدی (۱۳۹۵) است مبنی بر این که آموزش اهداف زندگی (مبتنی بر سبک زندگی) بر انگیزش تحصیلی دانش‌آموزان تأثیر معنادار داشته است. در همین راستا، کریمی‌ثانی و سیدی (۱۳۹۴) نشان دادند بین سبک زندگی با انگیزش تحصیلی دانش‌آموزان رابطه معناداری وجود دارد. در مطالعه همخوان دیگری، سعیدی و فرحبخش (۱۳۹۵) نشان دادند بین نمره کلی سبک زندگی و پیشرفت تحصیلی رابطه وجود ندارد اما از بین مؤلفه‌های سبک زندگی سه مؤلفه محتاط بودن، نیاز به تأیید و تعلق داشتن قدرت پیش‌بینی، پیشرفت تحصیلی را دارند. در تبیین این رابطه شایان ذکر است که سبک زندگی یکی از ابزارهایی است که می‌توان از آن در جهت تسریع روند خودشکوفایی و توانمند کردن یادگیرندگان در زمین ثبات قدم و امید تحصیلی و نیز انگیزه پیشرفت استفاده کرد. به نظر می‌رسد داشتن سبک زندگی سالم بتواند به یادگیرندگان کمک کند تا سطح بالاتری از ایفای تکالیف تحصیلی و پیشرفت در تحصیل را نشان دهند. همچنین، یادگیرندگان با افزایش سطح پیشرفت به میزان کمتری هیجانات منفی را تجربه می‌کنند که این سطح ثبات قدم تحصیلی و رضایت تحصیلی را افزایش می‌دهد. در موقعیت‌های پیشرفت از یادگیرندگان انتظار می‌رود تا در فعالیت‌های تحصیلی درگیر شوند؛ در پرتو آموزش یاد بگیرند، به معیارهای تعیین شده برای شایستگی و صلاحیت ذهنی دست یابند، به قوانین محیط‌های تحصیلی عمل کنند، با دیگران روابط جدید برقرار کنند و به عنوان عضوی از اجتماع محیط تحصیلی خویش، در فعالیت‌ها مشارکت نمایند. در مطالعه حیدریانی و همکاران (۱۴۰۱) سبک زندگی

سلامت محور در دانش‌آموزان موجب ثبات قدم و امید تحصیلی بیشتر شد. در نتیجه به نظر می‌رسد هرچه یادگیرندگان دارای سطح بالاتری از سبک زندگی سالم باشد، سطح بالاتری از موفقیت و پیشرفت را نیز خواهند داشت. افزایش سطح خوش‌بینی، تاب‌آوری، سرزندگی، خودتنظیمی و مانند این‌ها که از جمله عوامل سبک زندگی سلامت محور هستند، منجر به افزایش انگیزه پیشرفت و ثبات قدم برای رسیدن به هدف‌های از پیش تعیین شده، تعهد و پشتکار در فرد می‌شود.

پیرامون رابطه بین ویژگی‌های شخصیت هگزاکو و انگیزه پیشرفت، یافته‌ها نشان داد تأثیر ویژگی‌های شخصیت هگزاکو (همچون صداقت‌فروتنی، گشودگی به تجربه، وظیفه‌شناسی، برون‌گرایی و سازگاری) بر انگیزه پیشرفت مثبت و معنادار و تأثیر بعد هیجان‌پذیری هگزاکو بر انگیزه پیشرفت منفی و معنادار است که همگی بیان‌گر همبستگی مطلوب می‌باشند. این یافته، همسو با مطالعه میر و همکاران (۲۰۲۳) بود که نشان دادند بین ویژگی‌های شخصیتی با پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان رابطه وجود دارد. در مطالعه همخوان دیگری سوپووال و همکاران (۲۰۱۸) دریافتند ویژگی‌های شخصیتی در دانشجویان پزشکی با پیشرفت تحصیلی مرتبط است. همچنین، فرایز و همکاران (۲۰۲۲) در مطالعه نشان دادند افراد با وظیفه‌شناسی بالا سخت‌کوشی بیشتری دارند و از خودکنترلی و انگیزه پیشرفت بالایی برخوردارند. در تبیین این یافته با تأکید بر عوامل شخصیت هگزاکو می‌توان گفت نظریه شخصیت هگزاکو به طور کلی فرض می‌کند که جنبه‌هایی از ویژگی شخصیتی خاص یادگیرندگان آن‌ها را به محیط‌هایی جذب می‌کند که با آن سازگار است (اشتون و لی، ۲۰۰۶). بنابراین، زمانی که معیارهای پیشرفت تحصیلی و شخصیت با هم همپوشانی دارند، ممکن است رابطه مستقیمی بین یک ویژگی شخصیتی خاص و پیشرفت تحصیلی ایجاد شود. براساس نظر اشتون و لی (۲۰۰۶) ششمین ویژگی شخصیتی که صداقت‌فروتنی نام دارد، مخفف اخلاق است و رفتارهای مطلوب اجتماعی مانند صمیمیت، وفاداری و صادق بودن را پوشش می‌دهد. این ویژگی بسیار منحصر به فرد است زیرا به صداقت یادگیرندگان در امتحانات کمک می‌کند و به نوبه خود تقلب در امتحان را کاهش می‌دهد. به عنوان مثال، یادگیرندگانی که در این ویژگی نمره

بالایی می‌گیرند، قوانین کلاس را زیر پا نمی‌گذارند یا در امتحانات تقلب نمی‌کنند تا نتایج بهتری کسب کنند، بلکه مسئولیت نتایج خود را برعهده می‌گیرند. در مقابل، دانش‌آموزانی که در همان مقیاس نمره پایینی می‌گیرند ممکن است قوانین مدرسه را زیر پا بگذارند یا در امتحانات تقلب کنند که تصور نادرستی از موفقیت آنها ایجاد می‌کند. اشتون و لی (۲۰۰۷) هیجان‌پذیری را به عنوان ویژگی شخصیتی توصیف کردند که با استرس رابطه دارد و باعث می‌شود افراد در زندگی اضطراب و ترس را تجربه کنند. در محیط تحصیل، یادگیرندگانی که نمرات پایینی در این ویژگی دارند، می‌توانند با اضطراب امتحان و سایر استرس‌های مربوط به محیط جدید مدرسه مقابله کنند. آنها آرام، از نظر عاطفی پایدار هستند و به راحتی با دیگران با اصطکاک کم یا بدون اصطکاک کار می‌کنند، بنابراین در مقایسه با یادگیرندگانی که از امتحان می‌ترسند و اضطراب امتحان بالایی دارند و در نهایت عملکرد ضعیفی دارند، در ارزیابی‌های تحصیلی نمره خوبی کسب می‌کنند. ویژگی برون‌گرایی به تفاوت‌های فردی در موقعیت‌های اجتماعی و احساسات مثبت اشاره دارد. یادگیرندگانی که نمرات بالایی در پیشرفت تحصیلی دارند، کسانی هستند که آزادانه با دیگران تعامل دارند. به عنوان مثال، این ویژگی به دانش‌آموز کمک می‌کند که هنگام پرسیدن یا پاسخ دادن به سؤال در کلاس خجالت نکشد. برعکس، یادگیرندگانی که در این مقیاس نمره پایینی می‌گیرند، هنگام پرسیدن یا پاسخ دادن به سؤال، سرزنده و خجالتی‌تر هستند. آنها به سختی با دیگران کنار می‌آیند و از این رو به راهنمایی تحصیلی نیاز دارند. ویژگی بعدی، سازگاری است که به افرادی اطلاق می‌شود که معمولاً صمیمی و خونگرم هستند و با دیگران کنار می‌آیند. آنها خوش‌بین هستند و در عملکرد تحصیلی خوبی دارند زیرا با سایرین همکاری می‌کنند (اشتون و لی، ۲۰۱۵). برعکس، افرادی که نمره پایینی در این مقیاس دارند، برای علائق خود بیشتر از دیگران ارزش قائل هستند. از سویی دیگر، افرادی که مصمم هستند و در تلاش برای برتری، مراقب یا کوشا هستند، دارای نظم و انضباط هستند و هدفشان موفقیت در عملکردشان است، در درجه بالایی از وظیفه‌شناسی قرار می‌گیرند (اشتون و لی، ۲۰۱۵). افرادی که رتبه بالایی در این ویژگی دارند، محیط فیزیکی و زمان

می شود. از آنجا که هر پژوهشی در بطن خود با محدودیت هایی همراه است، ذکر آن ها در مطالعه حاضر ضرورت می یابد. در نظر نگرفتن میزان رضایت از خوابگاه (در صورت بومی نبودن دانشجویان) و برنامه های فرهنگی، امکانات رفاهی و تفریحی دانشگاه که از جمله عوامل اثرگذار بر رضایت تحصیلی هستند و از نظر محقق محدودیت این مطالعه به شمار می روند. به نظر می رسد بررسی میزان رضایت از تحصیل و انگیزش تحصیلی دانشجویان بتواند شاخصی برای بهبود عملکرد تحصیلی باشد. همچنین، به نظر می رسد ارزش یابی روانی و شخصیتی متقاضیان ورود به دانشگاه ها بتواند موجب انتخاب رشته تحصیلی متناسب شده و رضایت تحصیلی بالاتری را ایجاد کند.

تقدیر و تشکر

"این مقاله مستخرج از رساله دکتری تخصصی نویسنده اول در واحد رودهن، دانشگاه آزاد اسلامی، رودهن، ایران می باشد."

موضوع رساله در شورای آموزشی و تحصیلات تکمیلی دانشکده روانشناسی و علوم اجتماعی واحد رودهن در تاریخ ۱۴۰۱/۱۲/۳ با کدرگیری ۱۶۲۶۸۵۲۲۹ به تصویب شورای تخصصی گروه مربوطه رسید.

تعارض در منافع

نویسندگان اظهار می دارند هیچ گونه تعارض منافی در مورد این مقاله وجود ندارد.

خود را سازماندهی می کنند، در حین تصمیم گیری با دقت فکر می کنند و از این رو عملکرد خوبی دارند. برعکس، یادگیرندگان که در این مقیاس نمره پایینی می گیرند از موقعیت های چالش برانگیز اجتناب می کنند و نگران محیط اطراف خود نیستند و در نتیجه عملکرد ضعیفی دارند (اشتون و لی، ۲۰۱۵). افراد با ویژگی شخصیتی وظیفه شناسی، سخت کوشی بیشتری نشان می دهند که از اشتیاق یک فرد برای کار سخت برای دستیابی به اهداف خود و پیشرفت حکایت دارد. با این حال، مطالعه امبوتیا (۲۰۲۲) نشان داد ویژگی های شخصیتی هگزاکو و پیشرفت تحصیلی رابطه مثبت و معناداری با هم ندارند. این عدم همسویی احتمالاً با تفادد در نمونه ها و حجم پایین نمونه در مطالعه این محقق قابل تبیین است؛ چراکه مطالعه وی بر روی دانش آموزان مدارس و با حجم نمونه تنها ۳۰ دانش آموز انجام شد.

با توجه به تبیین های ذکر شده و یافته های کمی، نقش متغیر میانجی انگیزه پیشرفت در فرضیه چهارم مورد تایید واقع می شود و عوامل شخصیت هگزاکو (صداقت فروتنی، هیجان پذیری، برون گرایی، سازگاری، وظیفه شناسی، گشودگی به تجربه) با رضایت تحصیلی با میانجی گری انگیزه پیشرفت رابطه غیرمستقیم دارد.

با توجه به تبیین های ذکر شده و یافته های کمی، نقش متغیر میانجی انگیزه پیشرفت در فرضیه تحقیق مورد تایید واقع می شود و بنابراین، فرضیه اصلی پژوهش مبنی بر اینکه "مدل رضایت تحصیلی از روی شش عاملی شخصیت هگزاکو و سبک زندگی با میانجی گری انگیزه پیشرفت در دانشجویان برازش دارد"، تایید

فهرست منابع

- بدری گرگری، رحیم؛ مرادی، صمد و حسین پور، حامد (۱۳۹۰). تب های انگیزش یادگیری دانشجویان دانشگاه تبریز: مقایسه عملکرد شناختی، عاطفی و اجتماعی دانشجویان. فصلنامه پژوهش های نوین روانشناختی، ۶(۲۱)، ۴۲-۱۹.
- بشرپور، سجاد؛ طاهری فرد، مینا و محمدی، گلاویژ (۱۳۹۸). ویژگی های روانسنجی نسخه فارسی فرم کوتاه پرسشنامه شخصیتی هگزاکو-۲۴ سؤالی در دانشجویان. فصلنامه اندازه گیری تربیتی، ۹(۳۶)، ۸۹-۶۵.
- بشیری، مژگان؛ عزیزاده، حمید و کرمی، ابوالفضل (۱۳۸۶). بررسی ویژگی های روانسنجی و هنجاریابی پرسشنامه شیوه زندگی بر روی جوانان ۱۸ تا ۴۰ سال. تازه ها و پژوهش های مشاوره، ۶(۲۱)، ۹۲-۶۹.

- پاتر، پاتریشیا آن؛ پری، آن‌گرفین؛ استاکرت، پاتریشیا ای و هال، امی ام. (۲۰۲۱). اصول و مبانی پرستاری پاتر و پری: مراقبت در تمام طول زندگی. ترجمه اکرم قهرمانیان، فرزانه باقریه، منصور غفوری فرد، آزاد رحمانی، فاضل دهن و مصطفی قاسم‌پور (۱۴۰۱). تهران: جامعه‌نگر.
- ترک‌زاده، جعفر و محترم، معصومه (۱۳۹۳). اعتباریابی مقیاس رضایت تحصیلی دانشجویان. نامه آموزش عالی، ۷(۲۶)، ۱۷۶-۱۵۵.
- تمنایی‌فر، محمدرضا، گندمی، زینب، (۱۳۹۰). رابطه انگیزه پیشرفت با پیشرفت تحصیلی در دانشجویان. راهبردهای آموزش، ۴(۱)، ۱۹-۱۵.
- حیدریانی، لیلا؛ قدم پور، عزت اله و عباسی، محمد (۱۴۰۱). اثربخشی سبک زندگی تحصیلی سلامت‌محور بر ثبات قدم و امید تحصیلی دانش‌آموزان. اندیشه‌های نوین تربیتی، ۱۸(۳)، ۶۷-۵۳.
- خسروی، دیمین و عبدالله پور، محمد آزاد (۱۴۰۰). پیش‌بینی رضایت تحصیلی از طریق ویژگی‌های مثبت شخصیتی با میانجی‌گری خودتنظیمی هیجانی در دانش‌آموزان دختر. پژوهش در نظام‌های آموزشی، ۱۵(۵۲)، ۸۷-۷۳.
- ربانی، رسول و ربیعی، کامران (۱۳۹۰). ارزیابی انتخاب رشته و تأثیر آن بر رضایت تحصیلی دانشجویان. فصلنامه پژوهش و برنامه‌ریزی در آموزش عالی، ۱۷(۲)، ۱۲۰-۹۹.
- رحمانی، روح اله (۱۳۹۴). بررسی تأثیر متقابل سبک زندگی بر رضایت از زندگی دانشجو معلمان دانشگاه فرهنگیان شهیدرجائی قزوین در سال تحصیلی ۹۵-۹۴. دومین کنفرانس بین‌المللی روانشناسی، علوم تربیتی و سبک زندگی.
- رحیمی نژاد، عباس و مرتضایی، نسترن (۱۳۹۵). نقش گشودگی به تجربه در پیش‌بینی سبک‌های هویت و تعهد. روانشناسی تربیتی، ۱۲(۳۹)، ۱۱۷-۹۷.
- رضاپور میرصالح، یاسر؛ احمدی اردکانی، زهرا و شیری، محمدجواد (۱۳۹۷). اثربخشی مداخله مبتنی بر تغییر سبک زندگی با تأکید بر سبک زندگی تحصیلی بر خودپنداره تحصیلی دانش‌آموزان فرزند جانباز. مجله طب نظامی، ۲۰(۵)، ۵۵۳-۵۴۶.
- زارع، سمیه؛ جاهد، سهیلا؛ موسوی، سید یعقوب و عجمی بافرانی، بشیر (۱۳۹۶). ارزیابی میزان رضایت تحصیلی مهارت‌آموزان ماده ۲۸ دانشگاه فرهنگیان استان فارس (چهارمین آزمون استخدامی آموزش و پرورش). آموزش پژوهی، ۳(۱۱)، ۱۲۰-۱۰۳.
- سانقی، عطیه و احمدی، خدابخش (۱۳۹۵). اثربخشی آموزش اهداف زندگی (مبتنی بر مدل سبک زندگی) بر انگیزش تحصیلی و خودکارآمدی دانش‌آموزان. روان‌شناسی مدرسه و آموزشگاه، ۵(۳)، ۹۹-۷۸.
- ستایشی‌اظهري، محمد و کیالی، میترا (۱۳۹۷). مقایسه رضایت تحصیلی و پیشرفت تحصیلی در نیم‌رخ‌های مختلف انگیزشی دانش‌آموزان: تحلیل مبتنی بر شخص. آموزش و ارزشیابی، ۱۱(۴۱)، ۹۸-۸۳.
- ستایشی‌اظهري، محمد؛ سادات، سما و میرزاحسینی، حسن (۱۴۰۰). اعتباریابی مقیاس رضایت تحصیلی لنت در دانش‌آموزان ایرانی. رویش روان‌شناسی، ۱۰(۳)، ۴۶-۳۵.
- سجادیان، سیدحامد (۱۴۰۲). نقش سبک زندگی تحصیلی در پیش‌بینی سازگاری و بهزیستی تحصیلی. فصلنامه ایده‌های نوین روانشناسی، ۱۷(۲۱)، ۱۸-۱.
- سعیدی، زهرا و فرحخش، کیومرث (۱۳۹۵). رابطه کیفیت زندگی، سبک زندگی، عملکرد تحصیلی با پیشرفت تحصیلی دانشجویان علوم پزشکی دانشگاه اصفهان. راهبردهای آموزش در علوم پزشکی، ۹(۳)، ۱۸۵-۱۷۶.
- سوختانلو، مجتبی و بندری، ابوالمحمد (۱۳۹۶). تأثیر نگرش دانشجویان کشاورزی دانشگاه محقق اردبیلی از رشته تحصیلی بر رضایت آموزشی با واسطه‌گری انگیزه تحصیلی. پژوهش مدیریت آموزش کشاورزی، ۴۲(۴۲)، ۵۸-۴۲.
- سیف، علی اکبر (۱۴۰۰). روانشناسی پرورشی نوین: روانشناسی یادگیری و آموزش. تهران: نشر دوران.
- شکری، امید؛ کدیور، پروین؛ نقش، زهرا؛ غنایی، زیبا؛ دانشورپور، زهره و مولایی، محمد (۱۳۸۶). صفات شخصیت، استرس تحصیلی و عملکرد تحصیلی. مطالعات روان‌شناختی، ۳(۳)، ۴۸-۲۵.
- شولتز، دوآن و شولتز، سیدنی آلن (۲۰۱۶). نظریه‌های شخصیت. ترجمه یحیی سیدمحمدی (۱۴۰۱). تهران: ویرایش.
- قلی‌پور، زهرا؛ مرعشی، سیدعلی؛ مهربانی زاده هنرمند، مهناز؛ ارشدی، نسرین (۱۳۹۵). تاب‌آوری به عنوان میانجی رابطه پنج عامل بزرگ شخصیت و شادکامی. روانشناسی تربیتی، ۱۲(۳۹)، ۱۵۵-۱۳۵.
- کریمی‌ثانی، پرویز و سیدی، مریم (۱۳۹۴). بررسی رابطه بین سبک زندگی و اخلاقیات با انگیزش تحصیلی دانش‌آموزان دختر مقطع متوسطه شهرستان خوی در سال تحصیلی ۹۳-۹۲. زن و مطالعات خانواده، ۸(۲۷)، ۱۸۰-۱۶۱.
- نقیبی، فوزیه؛ گل‌مکانی، ناهید؛ اسماعیلی، حبیب اله و محرری، فاطمه (۱۳۹۲). بررسی ارتباط سبک زندگی با کیفیت زندگی مرتبط با سلامت در دختران نوجوان دبیرستان‌های شهرستان مشهد در سال تحصیلی ۹۲-۹۱. مجله زنان، مامایی و نازایی ایران، ۱۶(۶۱)، ۱۹-۹.
- نورادی، میترا (۱۴۰۰). رابطه ویژگی‌های شخصیتی با حمایت اجتماعی، رضایت از زندگی و عملکرد تحصیلی دانشجویان. فصلنامه مدیریت و چشم انداز آموزش، ۲(۲)، ۹۹-۱۲۷.

نیکوکار، غلامحسین؛ خیری، علیرضا؛ تابان، محمد و صیدی، فریده (۱۳۹۳). تأثیر سبک زندگی اسلامی بر موفقیت تحصیلی. فصلنامه مدیریت اسلامی، ۲۲(۱)، ۲۱۱-۱۹۷.

- Ashton, M. C., & Lee, K. (2009). The HEXACO-60: A short measure of the major dimensions of personality. *Journal of personality assessment, 91*(4), 340-345.
- Ashton, M. C., Lee, K., Perugini, M., Szarota, P., De Vries, R. E., Di Blas, L., ... & De Raad, B. (2004). A six-factor structure of personality-descriptive adjectives: solutions from psycholexical studies in seven languages. *Journal of personality and social psychology, 86*(2), 356.
- Fries, J., Kovacs, K., Zeilinger, E. L., & Pietschnig, J. (2022). Is There a “Gifted Personality”? Initial Evidence for Differences between MENSA and General Population Members in the HEXACO Personality Inventory. *Journal of Intelligence, 10*(4), 92.
- Hermans, H. J. (1970). A questionnaire measure of achievement motivation. *Journal of applied psychology, 54*(4), 353.
- Kanno, H., & Koeske, G. F. (2010). Msw Students'satisfaction with Their Field Placements: The Role of Preparedness and Supervision Quality. *Journal of Social Work Education, 46*(1), 23-38.
- Kern, R. M., Wheeler, M. S., & Curlette, W. L. (1993). Basic Adlerian Scales for Interpersonal Success-Adult Form (BASIS-A) interpretive manual. *Highlands, NC: TRT Associates*.
- Kline, R. B. (2016). *Principles and practice of structural equation modeling*. Guilford publications.
- Lee, K., & Ashton, M. C. (2014). The dark triad, the big five, and the HEXACO model. *Personality and Individual Differences, 67*, 2-5.
- Lee, K., & Ashton, M. C. (2018). Psychometric properties of the HEXACO-100. *Assessment, 25*(5), 543-556.
- Lent, R. W., Lopez, F. G., Sheu, H. B., & Lopez Jr, A. M. (2011). Social cognitive predictors of the interests and choices of computing majors: Applicability to underrepresented students. *Journal of Vocational Behavior, 78*(2), 184-192.
- Mbuthia, M. S. (2022). *PERSONALITY TRAITS AND GRIT AS PREDICTORS OF ACADEMIC ACHIEVEMENT OF FORM THREE STUDENTS IN PUBLIC SECONDARY SCHOOLS IN MURANG'A COUNTY, KENYA* (Doctoral dissertation, KENYATTA UNIVERSITY).
- McCredie, M. N., & Kurtz, J. E. (2020). Prospective prediction of academic performance in college using self-and informant-rated personality traits. *Journal of Research in personality, 85*, 103911.
- Meyer, J., Jansen, T., Hübner, N., & Lüdtke, O. (2023). Disentangling the Association Between the Big Five Personality Traits and Student Achievement: Meta-Analytic Evidence on the Role of Domain Specificity and Achievement Measures. *Educational Psychology Review, 35*(1), 12.
- Ratelle, C. F., Guay, F., Vallerand, R. J., Larose, S., & Senécal, C. (2007). Autonomous, controlled, and amotivated types of academic motivation: A person-oriented analysis. *Journal of educational psychology, 99*(4), 734.
- Sobowale, K., Ham, S. A., Curlin, F. A., & Yoon, J. D. (2018). Personality traits are associated with academic achievement in medical school: a nationally representative study. *Academic Psychiatry, 42*, 338-345.

Original Article

Analysis of S gene (HBs Ag) mutation in chronic hepatitis B patients and determination of their acquired immune escape pattern

Received: 31/12/2023 - Accepted: 16/06/2024

Tania Taheri¹
Nastaran Sharifi^{2*}
Malek Mirhashemi³

¹ Ph.d. student Educational Psychology, Department of Psychology, Roudehen Branch, Islamic Azad University, Roudehen, Iran.

² Assistant Professor, Department of Psychology, Roudehen Branch, Islamic Azad University, Roudehen, Iran.

³ Associate Professor, Department of Psychology, Roudehen Branch, Islamic Azad University, Roudehen, Iran.

Email: nastaran_shrf@yahoo.com

Abstract

Background: Mutant strains resistant to nucleoside/nucleotide analogs of hepatitis B virus (HBV) emerge due to the prolonged usage and single nucleotide polymorphism (SNP) incidence and escape mutations. The current study aimed to detect the selective pressures and the immune-associated escape mutation in HBsAg (S) gene in chronically HBV-infected patients.

Materials and Methods: In this cross-sectional study in 2013, fifty patients with chronic hepatitis B in Karaj were divided into treated and untreated groups. The number of virus DNA copies was quantified by real-time PCR and S gene was sequenced. The effect of each SNP on S protein stability was predicted with 1-mutant and DDG free energy estimation.

Results: The lowest and the highest viral load in the serum samples were estimated $1.1 \times 10^1/\text{ml}$ and $4.3 \times 10^8/\text{ml}$ copies, respectively. The highest number of mutations leading to amino acid substitution includes Q101R, T115N, S143L, and Q129P was determined in one person who used drug was identified. In one patient without treatment, the M133T and L175S mutations were observed. The Q129P, S174N, and Y134C were also seen in others with a history of treatment. Of the 8 amino acid changes, L175S with DDG equal to 1.87 Kcal/mol had the greatest reduction effect on S protein stability.

Conclusion: According to these data, there is a relationship between the SNP of the virus S gene and the emergence of escape mutations. Findings of studies of escape mutations in human populations can influence the improvement of treatment and immunization against chronic hepatitis B infection.

Keywords: chronic hepatitis B infection, escape mutation, S gene

Acknowledgement: There is no conflict of interest